

1 SAMMENDRAG

Øyepål er en bestand som fiskes i Nordsjøen, i norsk sone, britisk sone og i EU-sonen. Bestanden er ikke felles forvaltet eller fordelt mellom Norge, Storbritannia og EU. Tradisjonelt har Norges kvote blitt fastsatt på grunnlag av 50 % av rådet fra ICES. I flere år frem til 2021 byttet Norge til seg øyepålkvote i EU-sonen, som ble fisket i britisk sone i Nordsjøen. Etter brexit har Norge ikke fått byttet til seg øyepålkvoter i forhandlinger med Storbritannia.

Øyepål er en kortlevd torskefisk, som lever i dyp fra 50 til 250 meter. Rekrutteringen varierer sterkt og påvirker både gyte- og totalbiomassen. Variasjoner i rekrutteringen har derfor umiddelbar effekt på bestandsutviklingen. ICES gir råd med grunnlag i MSY-tilnærming for perioden 1. november til 31. oktober kommende år. I rådet for 2024 foreslår ICES en kraftig reduksjon (82 %) i totalkvoten sammenlignet med inneværende år.

Fisket etter øyepål utøves med småmasket trål på dypt vann langs Norskerenna, ofte i kombinasjon med fiske etter kolmule. Tradisjonelt har fisket vært regulert med utgangspunkt om å unngå innblanding av andre arter og uønsket bifangst. Et direktefiske etter øyepål har de senere årene derfor kun vært tillatt i perioden fra og med 1. april til og med 31. oktober. Erfaringer tilsier at det er økt innblanding av sild og makrell ila. høsten. På tidlig 2000-tallet pågikk et arbeid mellom Norge og EU for å forbedre beskatningsmønsteret for bunnfisk i Nordsjøen. For industrifisket fikk dette konsekvenser ved at Patchbanken ble stengt med virkning fra 1. januar 2002 for fiske etter tobis, øyepål og kolmule på grunn av store innslag av yngel og småfisk av konsumarter i fangstene. Under arbeidene med kvoteavtalene (Norge - EU) for 2003 og 2004 ble partene blant annet enige om å fortsette arbeidet med å forbedre beskatningsmønsteret. Spørsmålet om periodisk stenging av Egersundbanken ble presentert på forvaltningsmøtet mellom Norge og EU i Bergen den 30. og 31. mars 2004. Formålet med dette reguleringsiltaket var å begrense innblandingen av andre bunnfiskarter som torsk, hyse og sei i industritrålfisket, og var basert på den dokumentasjonen som var opparbeidet i forbindelse med kartlegging av arts- og størrelsessammensetningen i industritrålfiske i NØS i 1998, i tillegg til fiskernes erfaringer fra fisket i dette området og Kystvaktens observasjoner. En lignende kartlegging ble gjort i perioden 2014 – 2019, jf. rapport fra Fiskeridirektoratet (2020): [Artssammensetning og lengdefordeling i fisket med småmasket trål etter mållartene øyepål og kolmule i perioden 2014-2019 \(fiskeridir.no\)](#).

For å sikre fangstseleksjon er det i fisket etter øyepål og kolmule som hovedregel påbud om bruk av sorteringsrist ved fiske i farvann under norsk fiskerijurisdiksjon. Fartøy som er egnet, bemannet og utstyrt for produksjon av fisk til konsum er imidlertid unntatt fra påbudet under forutsetning av at konsumfisken tas vare på og at den landes og omsettes til konsum.

Fiskeridirektøren foreslår at fisket etter øyepål i 2024 i all hovedsak reguleres tilsvarende som i 2023.

2 FISKET ETTER ØYEPÅL I 2022

På grunnlag av rådet fra ICES ble øyepålkvoten i NØS satt til 59 137 tonn i 2022. Dette var en stor nedgang fra året før da kvoten var 127 019 tonn. Kvoten kunne fiskes i perioden 1. april til 31. oktober. Øyepålfisket ble regulert med maksimalkvoter fastsatt med grunnlag i en kvoteenhet.

Totalt ble det fisket 29 951 tonn øyepål i 2022, utelukkende i NØS.

3 FISKET ETTER ØYEPÅL I 2023

ICES tilrådet at øyepålkvoten i perioden 1. november 2022 til 31. oktober 2023 ikke skulle overstige 116 823 tonn, som er en liten reduksjon sammenlignet med 2022.

Norges kvote i NØS ble satt til 58 411 tonn i perioden 1. april til og med 31. oktober. Kvoteenheten ble satt til 10 ved sesongstart, men ble økt til 15 den 30. juni. Fra 5. oktober har det vært et fritt fiske.

Kvote- og fangstutviklingen over en 10-års-periode kommer frem i tabell 1.

Tabell 1: Oversikt over norske kvoter og fangster av øyepål i perioden 2012-2023

År	Kvoter (tonn)			Fangster (tonn)				Verdi (1000 kr)
	NØS	EU-sonen	Britisk sone	NØS	EU-sonen	Britisk sone	Totalt	Total
2014	108 000	15 000	-	10 798	8 047	-	18 845	32 212
2015	163 000	15 000	-	28 558	15 807	-	44 366	85 296
2016	195 000	15 000	-	21 353	15 006	-	36 359	94 602
2017	179 235	25 000	-	13 860	7 664	-	21 524	33 540
2018	75 978	15 000	-	12 841	12 666	-	25 506	65 342
2019	67 730	14 500	-	44 916	14 839	-	59 756	177 256
2020	83 553	14 500	-	48 977	14 784	-	63 761	192 480
2021	127 019	-	-	29 951	-	-	29 951	90 808
2022	59 137	-	-	14 514	-	-	14 514	42 335
2023	58 411	-	-	23 426	-	-	23 426	88 306

Fiskeridirektoratets landings- og sluttseddelregister per 13. oktober 2023.

4 BESTANDSSITUASJONEN FOR ØYEPÅL

Øyepål er en kortlevd fisk. Rekrutteringen varierer sterkt og påvirker både gyte- og totalbiomassen. Variasjoner i rekrutteringen har derfor umiddelbar effekt på bestandsutviklingen.

ICES ga 9. oktober 2023 råd om totaluttaket av øyepål for perioden 1. november 2023 – 31. oktober 2024. Under er figur som viser bestandssituasjonen.

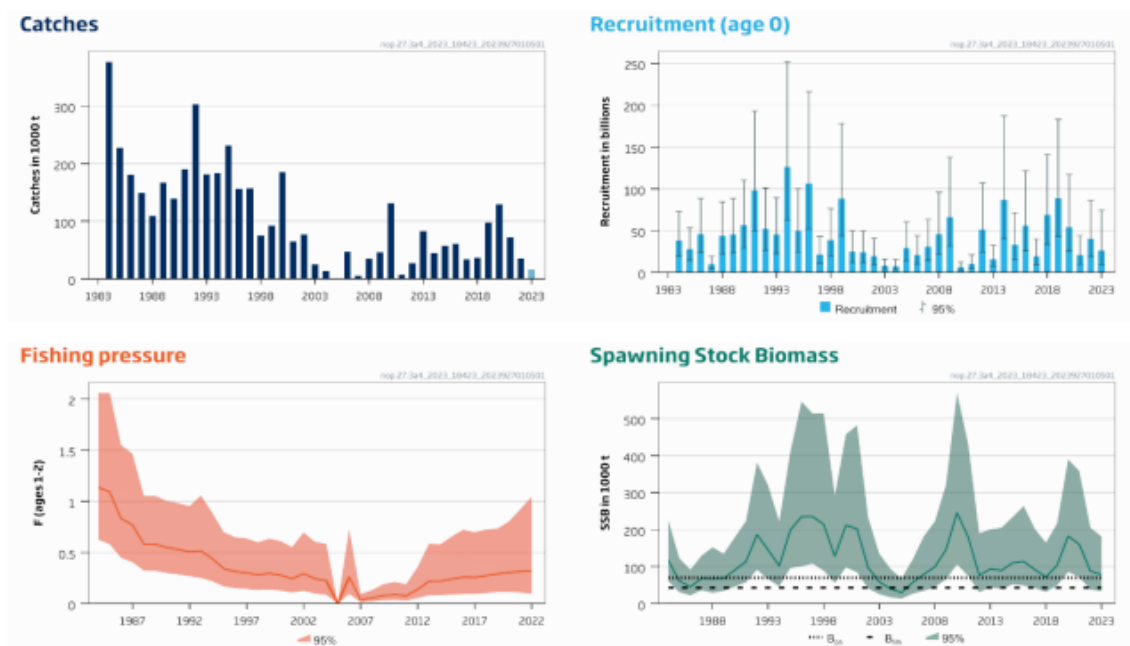

Figure 1 Norway pout in Subarea 4 and Division 3.a. Summary of the stock assessment. Catches in 2023 (shaded in a lighter colour) are up to mid-September. SSB is estimated at the beginning of quarter 4, and the recruitment is for quarter 3.

I rådet kommer det frem at gytebestanden er over B_{pa} . Rekrutteringen var lav i 2021 og 2023, samt på middels nivå i 2022. Den lave rekrutteringen er årsaken til at ICES - på grunnlag av en MSY-tilnærming -, tilrårer at totaluttaket ikke bør overstige 20 583 tonn. Dette tilsvarer 82 % nedgang i forhold til rådet for inneværende periode.

5 BIFANGST I INDUSTRITRÅLFISKET

I fisket med småmasket trål etter arter som øyepål og kolmule er det knyttet stor usikkerhet til om fangstregistreringen er korrekt ved mottak av fisk til industriformål.

For å oppnå bedre kontroll med råstoff som høstes og landes til mel- og oljeproduksjon, og herunder også innblanding av hvitfisk, har Nærings- og fiskeridepartementet vedtatt en ny forskrift om prøvetaking av industrifangster ved landing. Forskriften trer i kraft 1. januar 2024.

Hovedregelen for registrering av fangst generelt på en landings- og/eller sluttseddel er at all fisken sorteres og deretter veies på art fortløpende ved landing. Denne regelen passer som kjent ikke ved industrilandinger der fangstene ofte består av store volum blandet fangst av en rekke arter. Derfor må det i stedet benyttes systematisk prøvetaking for å bestemme fangstens arts- og størrelsessammensetning. Den nye forskriften vil sikre at det tas representative prøver av alle industrifangster etter prosedyrer som sikrer at prøvene gir et tilnærmet korrekt bilde av fangstsammensetningen ved landing.

Det blir ikke et krav, som foreslått i høringsrunden, at mottaksanleggene skal ha en sorteringsmekanisme før prøvetrekkersystemet for å skille ut fisk større enn 45 cm. I stedet har Fiskeridirektoratet fått i oppdrag i bestilling fra departementet av 8. august 2023 å utrede alternative løsninger på problemet med stor fisk i enkelte industrilandinger.

Dette tiltaket vil bidra til et betraktelig bedre datagrunnlag for å vurdere fangstsammensetning i landinger til mel- og oljeproduksjon, sammenlignet med dagens situasjon.

6 FORSLAG TIL REGULERING AV FISKET ETTER ØYEPÅL I 2024

Tilsvarende som tidligere år legger Fiskeridirektoratet til grunn at det fastsettes en norsk kvote som utgjør 50 % av ICES-rådet. Dette innebærer at den norske kvoten blir 10 291 tonn i 2024. Endelig totalkvote og en eventuell kvote i britisk sone foreligger ikke før de bilaterale forhandlingene med Storbritannia for 2024 er avsluttet.

Til tross for at norsk totalkvote antas å bli betydelig lavere enn i inneværende reguleringsår, anbefaler Fiskeridirektøren en videreføring av reguleringsopplegget fra 2023 til 2024.

Dette innebærer at fisket som utgangspunkt reguleres med formål om å unngå uønsket bifangst, og at det kun åpnes opp for et direktefiske etter øyepål i perioden fra og med 1. april til og med 31. oktober. Erfaring tilsier at dette sammenfaller med perioden hvor øyepål trekker inn i NØS i fangstbare mengder.

Erfaringene fra de siste årene tilsier imidlertid at det bør vurderes å operere med forskjellige kvoteenheter for de to gruppene som har rettigheter til å fiske øyepål, det vil si fartøy med henholdsvis pelagisk tråltillatelse og nordsjøtråltillatelse. Det er tjuetre fartøy som har pelagisk tråltillatelse, hvorav tolv har levert øyepål. Av disse har fem levert mer enn 1 000 tonn, til sammen 90 % av gruppens leveranser. Alle disse har høy konsesjonskapasitet, slik at en kvoteenhet på 15 (som gjaldt til 5. oktober) har ikke hatt praktisk betydning for fisket.

I gruppen som har nordsjøtråltillatelse er det fire fartøy, tre av disse har levert øyepål, og ett fartøy har blitt begrenset pga. lav konsesjonskapasitet. Av denne grunn ble det fritt fiske 5. oktober. Med forventning om en betydelig lavere kvote i 2024, sammenholdt med at det ikke er mulig å predikere deltakelsen med dette kvotenivået, anser Fiskeridirektoratet at det er nødvendig å kunne regulere fisket mer detaljert etter grupper ved at kvoteenheten kan differensieres.

Fiskeridirektøren bemerker at det er økende grad av sannsynlighet for innblanding av annen fisk mot slutten av perioden. Det forutsettes derfor at Kystvakten og Fiskeridirektoratet overvåker fisket og iverksetter tiltak dersom innblandingen av annen fisk/ungel blir for stor.

Fiskeridirektøren foreslår at det åpnes opp for et direktefiske etter øyepål i NØS i perioden fra og med 1. april til og med 31. oktober 2024.

Fiskeridirektøren foreslår at Fiskeridirektoratet gis hjemmel til å fastsette maksimalkvoter på fartøynivå tilsvarende som i starten av inneværende reguleringsår og at direktoratet kan stoppe fisket når den nasjonale kvoten er beregnet oppfisket.

Fiskeridirektøren foreslår at Fiskeridirektoratet gis hjemmel til å differensiere kvoteenheten for fartøy med pelagisk tråltillatelse og fartøy med nordsjøtråltillatelse.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre bestemmelsen om at det ikke skal være tillatt med bifangst av øyepål i fisket etter andre arter med mindre fangsten av øyepål kan avregnes mot fartøyenes øyepålkvote.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre bestemmelsen om at Fiskeridirektoratet kan stoppe fisket etter øyepål eller innføre områdebegrensninger ved stor innblanding av fisk under minstemål eller bifangst av makrell 10 % i vekt i de enkelte fangster.

Forutsatt at Norge får øyepålkvote i britisk sone i 2024, foreslår Fiskeridirektøren at fisket reguleres med maksimalkvoter. Forutsatt at det ved fiske i britisk sone er påbudt å bruke sorteringsrist foreslår Fiskeridirektoratet å videreføre bestemmelsen som ble innført i 2017 om at norske fartøy ikke kan fiske etter øyepål i britisk sone og i NØS på samme tur.

